

Ових дана навршава се двадесет година од догађаја у балтичким републикама- Естонији, Летонији и Литванији- којима је започео процес „обратног одбројавања” историје Совјетског Савеза. Нуклеарна држава, која је контролисала готово пола света, почела је да пуца по свим шавовима и да нестаје у метежу чије се последице осећају до дана данашњег. И то не само на просторима бивше заједничке државе.

Тај преломни период изменио је историју човечанства. Година 1991. се, по оцени руских историчара, може поредити само са 1917. годином. Фактички, још једном се десила револуција. Распао се Совјетски савез, а његове бивше републике постале су самосталне државе; једна епоха је прошла и њу је заменила нова.

Ту претходну епоху, као ни поуке промена, њихове узроке и последице, до данашњег дана нису до краја и у пуној мери расветљени, осмишљени, протумачени и изучени. До таквог закључка дошли су историчари, а и неки од директних учесника и сведока тога времена који су се прикључили пројекту изучавања минулих догађаја у организацији неколико московских листова и института.

Процес дезинтеграције Совјетског Савеза почео је у балтичким републикама још 1990, а дубоко загазио почетком 1991. Јанура те године пред литванским парламентом нашао се акт о издвајању из Совјетског Савеза и успостављању независне државе. Сагласно том документу, који је усвојен марта исте године, Литванска совјетска република преименована је у Литванску републику; на њеној територији обустављано је дејство устава СССР и установљено дејство устава Литваније из 1938. године. Тако је Литванија прва од балтичких, и уопште совјетских република, прогласила отцепљење и „начела” процес дезинтеграције.

Више месеци, догађаји на том, до тада још увек совјетском, Балтику, били су у центру пажње светске јавности. Совјетско руководство одлучило је да у Литванију уведе војску у покушају да је врати у састав јединствене државе. Било је оружаних инцидената и жртава али су избегнути озбиљнија сучељавања.

Није ми намера да детаљније описујем те догађаје што је, уосталом, више посао хроничара, историчара и аналитичара него професионалног новинара- дописника. О

томе су већ написани читави томови, студије, књиге. Ја ћу навести мишљења само неких директних учесника који су се ових дана огласили поводом двадесетогодишњице таласања.

Процес дезинтеграције Совјетског Савеза почео је у балтичким републикама још 1990, а дубоко загазио почетком 1991. Јанура те године пред литванским парламентом нашао се акт о издвајању из Совјетског Савеза и успостављању независне државе. Сагласно том документу, који је усвојен марта исте године, Литванска совјетска република преименована је у Литванску републику; на њеној територији обустављано је дејство устава СССР и установљено дејство устава Литваније из 1938. године.

Витаутас Ландсбергис био је један од иницијатора проглашења акта о независности Литваније. Он најенергичније осуђује совјетско руководство што је одлучило да у Литванију пошаље војску. Године проведене у оквиру Совјетског Савеза он назива окупацијом. Сличног је мишљења и Казимира Дануте Прунскине, „челична литванска леди” која је била у политичком врху отцепљене државе.

Виктор Алкснис био је у то време (1991.) депутат Врховног совјета СССР и Летонске ССР, и ватрени присталица очувања Совјетског Савеза. Данас, двадесет година после тих догађаја, он оцењује да је распад Совјетског Савеза био катастрофа која се могла избећи.

Дати пуну оцену догађаја 1991. данас је немогуће; Двадесет година је сувиссе кратак период за тако нешто- сматра Алкснис. Он подсећа на изјаву кинеског реформатора Денг Сјаопинга кога су током једне посете Француској замолили да оцени значај велике Француске револуције. „Прошло је сувише мало времена да би се могла дати оцена тог догађаја”- рекао је кинески реформатор.

За разлику од многих аналитичара који сматрају да је распад Совјетског Савеза био историјска неминовност, Алкснис је мишљења да тај распад није био диктиран објективним факторима историјског развоја. Он подсећа да се на референдуму 17. марта 1991. огромна већина грађана СССР изјаснила за заједнички живот у огромној држави. Али, националне елите, у првом реду у Руској Федерацији, постале су иницијатори борбе за своје локалне суверенитете. Сучељавање Јељцина и Горбачова довело је до стварања два центра власти у Москви и у коначном резултату до пораза

Две деценије без Совјетског Савеза

Пише: Ђорђе Милошевић
недеља, 16 јануар 2011 16:10

савезног центра, односно краха СССР-а. Да није било Декларације о државном суверенитету Русије, коју је донео Конгрес народних депутата Руске Федерације 12. јуна 1990, убеђен сам да је било могуће спасти СССР- каже Алкснис.

По његовој оцени, распадом Совјетског Савеза био је насилно заустављен крајње важан цивилизацијски процес изградње новог социјално- политичког и економског система који се карактерише тиме што се процес производње и расподеле дохотка налази под контролом друштва. Да, у току његове реализације било је много грешака, постојале су многе трешкоће. Али у целини, без обзира на тешкоће, друштвени и економски развој је ишао у позитивном правцу и уз разумне реформе друштво је могло даље да се развија.

И када летонски национал- радикали позивају да се сви Руси из ове републике пошаљу марш-рутом „кофер- станица- Русија” заборавља се једна битна чињеница: само пре две стотине година летонска нација није постојала а на територији данашње Летоније живела су племена која су током векова била угњетавана и уништавана од стране Немаца, Швеђана и Пољака и налазила су се на ивици ишчезавања. Свом националном опстанку Летонци треба да захвале управо - Русима и Русији који се сада проглашавају за окупаторе- констатује Алкснис.

Отцепљење балтичких република био је само почетак распада велике државе, „империје зла” како су је називали поједини кругови на западу; распада који је текао уз огромне потресе на читавом пространству, али срећом без већих оружаних сукоба, жртава и крви. Избегнут је „југословенски сценарио” што сам стотинама пута слушао од руских високих, па и највиших званичника. И управо то избегавање „југословенског сценарија” назначавано је као једина бела тачка у мору црних догађаја који су пратили распад државе.

Савез Совјетских Социјалистичких Република, како је гласио званични назив земље, престао је да постоји нешто касније, односно више месеци после издвајања балтичких република, или тачније 25. децембра 1991. године. Тога дана председник Михаил Сергејевич Горбачов изјавио је преко телевизије да „као резултат нове ситуације, настале стварањем Заједнице Независних Држава”, он обуставља своју активност на положају председника СССР-а. Биле су то његове последње речи у својству лидера највеће државе света. Исте вечери са куполе Кремаљског дворца скинута је совјетска и подигнурта руска застава.

Михаила Горбачова, оца совјетске „перестројке” којом је требало да се совјетско друштво реформише и демократизује, многи назначују као главног кривца за распад Совјетског Савеза. Почетком деведесетих година њему су у Санкт Петербургу неки левичарски кругови организовали „судски процес” током кога је „осуђен” на вечно проклетство.

За разлику од многих аналитичара који сматрају да је распад Совјетског Савеза био историјска неминовност, Алкснис је мишљења да тај распад није био диктиран објективним факторима историјског развоја. Он подсећа да се на референдуму 17. марта 1991. огромна већина грађана СССР изјаснила за заједнички живот у огромној држави. Али, националне елите, у првом реду у Руској Федерацији, постале су иницијатори борбе за своје локалне суверенитете. Сучељавање Јељцина и Горбачова довело је до стварања два центра власти у Москви и у коначном резултату до пораза савезног центра, односно краха СССР-а.

Совјетског лидера имао сам прилике више пута да сусрећем и разменим са њим по неку реч- у Москви, Београду приликом једне његове посете, и у Берлину. Био сам, поред осталог, са њим на једном ручку у Москви у веома уском кругу са неколико страних новинара, током кога је одговарао на наша питања о многим темама. Имам фотографију на којој се рукујемо. Ту фотографију показао сам једном руском колеги, огорченом противнику Горбачова, који је на основу ње протумачио да сам његов присталица. „Твој Горби је осуђен на вечно проклетство”- јавља ми руски колега после „суђења” у Санкт Петербургу. „Твом Горбију разбили су њушку”- каже ми телефоном исти колега када су Горбачова физички напали на једном скупу у унутрашњости. „Зашто мој- питам руског новинара. Па он је твој, руски и совјетски”. „А да, извини- одговара ми саркастично Рус. Ти имаш своје „Горбачове”, и „Јељцине”.

Бивши совјетски лидер оставио је на мене утисак разумног и добронамерног човека кога су неки погрешни потези, процене и несрећне околности коштале каријере и политички га дискредитовале. Нисам код њега запазио злу намеру према Русији. Веома сам му, међутим, замерао што је пристао на уједињење Немачке без икаквих услова, што је изненадило и саме Немце и западне савезнике. У то време био сам дописник у Берлину, добро памтим његову посету том граду током великих демонстрација и захтева за уједињење Немачке. „Горби, помози нам” клицале су стотине хиљада манифестаната на улицама Источног Берлина. И Горби им је помогао, а да за то није добио никакве гаранције- на пример да се НАТО пакт даље неће проширивати на Исток. Крајње ме је разочарала његова изјава на једном међународном скупу пре десетак година да је „одувек желео да уништи Комунистичку партију”. Ако је изјава коректно пренета, то у многе квари мој утисак о последњем совјетском лидеру.

Већ поменути Виктор Алкснис, у одговору на питање о Горбачову поводом једне годишњице, каже да му „ништа не би пожелео”. „Цак ми га је помало и жао. Претпостављам да у току ноћи гризе јастук због онога што је пропустио да уради. У историју ће ући као типично неуспели политичар. Сам је крив”.

Судбина Совјетског Савеза запечаћена је 8. децембра 1991. Тога дана, тадашњи лидери Русије, Белорусије и Украјине- Борис Јељцин, Станислав Шукевич и Леонид Кравчук потписали су договор који је означио да „СССР као геополитичка реалност више не постоји”. Договор је потписан у месту Вискули, на подручју Бјеловешке Пушче (шуме) у Белорусији, тик уз границу са Пољском, у резиденцији бившег совјетског лидера Никите Хрушчова. Добио је назив „Бјеловешки договор” и као такав ушао у историју. Било је то, како су касније писали поједини аналитичари, „черечење огромне земље без наркозе”.

Био сам у поседу неких докумената о току тог догађаја. Они бацају неповољну слику о намерама, понашању и коначном резултату скупа. Поједини сведоци кажу да је било и пијанчења. Руководилац одмаралишта у Вискулију, Степан Мартисјук, у својим сећањима тврди да се „судбина Совјетског Савеза решавала испод стола”. Он тиме хоће да каже да су неки актери били толико под дејством алкохола да су „пикирали под сто”. Други пак кажу да су сва три руководиоца добро знала шта раде и какав ће бити резултат њиховог договора. Сви они, а посебно Борис Јељцин, желели су власт у сопственом дворишту када је нису могли имати у општем. „Нека је и као прстен, али нека је круна”- говорило се због њихове похлепе за влашћу. То се посебно односи на Јељцина који је био у оштром сукобу са Горбачовим. Такво стремљење пратило га је до последњег дана боравка у Кремљу који је напустио тешка срца, физички и психички изнурен, измучен тешком операцијом и другим болестима.

Савез Совјетских Социјалистичких Република, како је гласио званични назив земље, престао је да постоји нешто касније, односно више месеци после издвајања балтичких република, или тачније 25. децембра 1991. године. Тога дана председник Михаил Сергејевич Горбачов изјавио је преко телевизије да „као резултат нове ситуације, настале стварањем Заједнице Независних Држава”, он обуставља своју активност на положају председника СССР-а. Биле су то његове последње речи у својству лидера највеће државе света. Исте вечери са куполе Кремаљског дворца скинута је совјетска и подигнута руска застава.

Две деценије без Совјетског Савеза

Пише: Ђорђе Милошевић
недеља, 16 јануар 2011 16:10

„И тако, Совјетски Савез је нестао, каже Мартисјук. Сасвим једноставно, без икаквих проблема. Дошли су, за један дан раскомадали Савез. Мирно су се изљубили, ишли, смејали се и опраштали. За њима је остала развалина највеће земље света”.

Ситуација у земљи, (Совјетском Савезу или Русији, све једно) је катастрофална. Хроничари су забележили да је под крај те, 1991. године, минимална плата износила 70, а средња- 200 рубаља. Векна хлеба коштала је 3 рубље и 60 копејака, и по тако високој цени хлеб нико није хтео да купује. Московске пекаре правиле су од бајатог хлеба „сушењке”.

Московске градске власти саопштиле су да је у граду остало прехранбених производа за 10 до 15 дана али су позвале становништво да не диже панику.

У ексклузивној престоничној продавници прехранбених производа на Новом Арбату, килограм кобасица „совјетскаја” продавали су за 162 рубље, а за пола литре вотке тражили су 60 рубаља. Дакле, више од две минималне плате за килограм кобасица и готово цела минимална плата за боцу вотке од пола литре.

Житељи Твера, недалеко од Москве, напали су пекарске радње а становници Њижнаја Јељцовскаја блокирали су Транссибирску магистралу и запретили да ће остати на прузи све док не добију нешто да једу. Чак и крајем деведесетих година, грађани Камчатке обратили су се Уједињеним нацијама за помоћ јер су на прагу зиме остали без светла и огрева. Житељи четири Курилска острва око којих се споре Москва и Токио, прикупљали су потписе да се ова територија прикључи Јапану јер не виде перспективу у руској држави. Новине пишу да се грађани више не обраћају милиционерима на улици за помоћ јер их се плаше. Забележен је случај да је милиционер отео пролазнику новчаник и отишао у први ресторан да се наједе. Нико није знао шта доноси сутра, а још мање наредни месеци и године. Све је стало, све је разваљено. Готово ни једна фабрика више не ради. Људи животаре и сналазе се како знају и умеју. Продавнице су сабласно празне.

Додуше, нешто од тога, од тих несташица, наслеђено је из совјетског времена док је Брежњев био на челу државе. Сећам се да сам током првог дописниковања у Совјетском Савезу, негде самим почетком седамдесетих година, у ексклузивној продавници у улици Горког, у центру Москве (сада се та улица зове Тверскаја) недељу дана унапред заказивао картонско паковање кокошијих јаја које ми је породавачица

кришом давала испод тезге. Несташице нису, дакле, особеност постсовјетске Русије.

Касније ће се испоставити да ни то није највеће зло које је задесило постсовјетску Русију, а да и друге бивше совјетске републике имају огромне тешкоће.

Као што се и стварала уз огромна страдања, тако је и распад огромне државе текао уз до тада незабележене економске, социјалне и многе друге муке и недаће. Русија је једно време била на самој ивици грађанског рата, а оружани сукоби на просторима бивше заједничке државе, затим нове „револуције” у појединим новоствореним државама, борба за власт нових политичких елита, социјалне недаће, национална и религиозна сучељавања и терористичке акције биле су а понегде и остале обележје нове, постсовјетске епохе.

Русија је преко ноћи „ускочила” из тоталитарног друштва у демократију која се прилично разликује од класичног поимања те речи. За ултрадемократе то још није оно право; они траже већу либерализацију у свим областима живота што, по другима, прераста у потпуни хаос. Спроведена је приватизација која се претворила у праву и највећу пљачку у историји. Тада су многи зарадили милионе и почели „бизнис” да би касније увећавали богатство најчешће не на баш најпоштенији начин, проналазећи рупе у закону.

Заједно са фармеркама, жвакаћом гумом, добрим аутомобилима, телевизорима, компјутерима, светлећим рекламама, кабареима, отварањем граница, тржишном привредом, слободом речи и другим тековинама „слободног света” у Русију је стигао криминал сваке врсте и уврежио се од врха до дна. Москва и други већи градови постали су центри трговине дрогом, проституције, попришта сукоба, међусобних обрачуна банди. Нестало је сигурности, опуштености и слободног кретања улицама. Ако неко украде векну хлеба може да оде у затвор где владају средњевековни услови, док за проћардене или украдене милијарде нико не одговара. Ситуација у земљи је таква да би се многи- како је то изјавио један од политичких лидера, Владимир Жириновски- вратили у комунизам заједно са Стаљином и КГБ-ом.

Набрајање оваквих појава у првим годинама постсовјетске Русије, које сам лично доживљавао, одвело би нас далеко и то ми није намера. Догодило се- не поновило се- што би се рекло у народу. Међутим, неки рецидивни остали су до дана данашњег. Ломови су били толико тешки и дубоки да се ране не могу брзо залечити. Чак ни током две деценије.

Разуме се да се таква унутрашња ситуација драстично одразила и на положај Русије на међународном плану. Њено мишљење у свету се у првим годинама постсовјетског периода мало уважава. Москва је уместо совјетског министра иностраних послова „њет” (Молотова и Громика), добила квази-министра Козирјева који се саглашавао са свим што Вашингтон предложи. Присећам се дебате бившег руског амбасадора у Вашингтону Владимира Лукина у Доњем дому парламента који је рекао да су га позивали у Стејт Департмент да би му сугерисали како Москва треба да се понаша око овог ли оног међународног проблема. Какво је то партнерство, упитао је Лукин; то је покушај диктата. Једно време, секретар Савета за безбедност Русије био је Борис Березовски, кућни пријатељ породице Јељцин, сада са боравком у Великој Британији, где се склонио од оптужби за силне новчане и друге махинације. У Москви се говорило да се о документима које Борис Јељцин треба да потпише, пре сазна у Белој кући у Вашингтону него у Кремљу. Руски председник је, кажу аналитичари, желео да се представи као супер- демократа, ословљавао је Клинтона и Кола са „пријатељ” и био са њима на „ти”. Шта су они интимно мислили о свом „пријатељу” Јељцину може само да се нагађа.

Судбина Совјетског Савеза запечаћена је 8. децембра 1991. Тога дана, тадашњи лидери Русије, Белорусије и Украјине- Борис Јељцин, Станислав Шукевич и Леонид Кравчук потписали су договор који је означио да „СССР као геополитичка реалност више не постоји”. Договор је потписан у месту Вискули, на подручју Бјеловешке Пушче (шуме) у Белорусији, тик уз границу са Пољском, у резиденцији бившег совјетског лидера Никите Хрушчова.

Присећам се сусрета Јељцина и Клинтона половином деведесетих година у Хелсинкију који је требало да буде „историјски”. У главни град Финске дошла су у ствари два инвалида: Јељцин после операције на срцу и Клинтон после једног несрећног пада и операције колена. Клинтон је из авиона излазио пола сата, инвалидска колица никако да прођу кроз узана врата на авиону. Дочекао их је нама добро познати Марти Ахтисари, у то време председник Финске. И уместо да буде „историјски” сусрет је завршен половичним, недовољно дефинисаним решењима о односима две државе. НАТО није одустајао од проширења на исток што је Москва сматрала „грешком”. Уместо пуног поготка, дакле, ћорак.

Догађај памтим још по једној епизоди: имао сам на руско- финској граници проблема јер сам поседовао југословенски службени пасош и као такав био сумњив и руским и финским граничарима. Ни Немац ни Бугарин, новинари с којима сам аутомобилом из Москве путовао у Хелсинки, нису имали проблема а ја, Србин, односно југословен- јесам.

Било је то време жестоке медијске кампање против Србије.

И поред свих мана које је имао и о којима се много зна, први руски председник, Борис Јељцин, има и одређене заслуге за оно што је учинио. Тако бар тврде поједини аналитичари. Његовом заслугом, кажу они, срушен је тоталитарни систем и уведена каква- таква демократија. Чак и сама та једна једина неспорна чињеница, представља за Русију велики историјски корак. Он је први човек у новијој руској историји који је отишао са власти добровољно и без крви. Био је склон алкохолу, био је такође злопамтило и осветољубив, али своје политичке противнике није физички уништавао као совјетски претходници. Док га једни блате и проклињу, други говоре да ће тек историја показати његово право лице и улогу и одредити му достојно место у историји Русије. Не треба заборавити да је Владимир Путин изражавао постовање према Борису Николајевичу и да против њега лично није износио негативне оцене.

Не могу прећутати ни своје лично мишљење о бившем руском председнику с којим сам се, као и са Горбачовим, лично сусретао. Раздвојио бих, међутим, мој став о њему као државнику и политичару и као обичном човеку. Јељцин је био човек из „глубинке” (провинције) са свим манама и врлинама обичног руског човека. Гледајући га кроз ту призму и знајући многе детаље из његовог личног живота, осећам према њему чак симпатије и искрено ми га је жао због, у суштини, његове трагичне судбине.

Двадесет година без Совјетског Савеза- то је и за остале (бивше) совјетске републике датум за сећање. По добру или по злу? Зависно од тога како ко тумачи, доживљава и пореди период до и после разбијања заједничке државе. Сретао сам и још увек срећем људе који износе различите оцене. Сасвим недавно, једна анкета је показала да и у Русији и у бившим совјетским републикама има доста оних који би радо да се врате у совјетска времена. Од 3,2 хиљаде испитаника у Русији, 39 одсто даје предност животу у Путиновој Русији, а чак 31 одсто радије би живело у Брежњевљевом Совјетском Савезу. Истовремено, 6 одсто чезне за Стаљином а само 1 одсто машта о Јељциновом времену.

У балтичким републикама, изузев рускојезичког (додуше веома бројног) становништва, мало ко машта о повратку у стара времена. Другачија је ситуација у средњеазијским и кавкаским републикама, затим у Украјини и Белорусији. Додуше, ни тамо већина не жели повратак на старо, совјетско, али се не ретко жали за оним што је у совјетска времена било добро. А било је доста доброга- почев од обезбеђеног посла, добре и бесплатне здравствене заштите, бесплатног школовања, безбедности на улицама, мање лоповлука и корупције.

Да и не говоримо о застрашујућим догађајима на готово читавом постсовјетском пространству у последње две деценије: ратовима (Придњестровље, Нагорно- Карабах, недавни кратак руско- грузијски рат, осетинско- ингушки оружни сукоб, неспоразуми око Абхазије и Јужне Осетије. Сетимо се недавних крвавих догађаја у Киргизији, па „норанцасте” и других „револуција” и таласања у појединим републикама. Присетимо се страшних терористички акција у Москви и другим руским градовима и на читавом Северном Кавказу.

Као што се и стварала уз огромна страдања, тако је и распад огромне државе текао уз до тада незабележене економске, социјалне и многе друге муке и недаће. Русија је једно време била на самој ивици грађанског рата, а оружани сукоби на просторима бивше заједничке државе, затим нове „револуције” у појединим новоствореним државама, борба за власт нових политичких елита, социјалне недаће, национална и религиозна сучељавања и терористичке акције биле су а понегде и остале обележје нове, постсовјетске епохе.

Боравио сам пре пар година у Јерменији. И више година после распада СССР-а, република је још увек имала проблема са снабдевањем гасом. Поред свих осталих тешкоћа. По цичи зими, у претежно планинској земљи, људи су се смрзавали у својим хладним становима. Кажу ми да је готово четвртина житеља ове кавкаске републике после распада Совјетског Савеза напустило земљу. Онда није ни чудо што огроман број житеља бивших совјетских република долази у Русију „трбухом за крухом”.

Замисао ми није била да описујем садашње прилике у Русији, да пишем о њеном опоравку, о заузимању достојног места на међународној сцени. О томе се у јавности у Србији доста зна, иако има доста предрасуда, једностраности и недовољног познавања чињеница. Рећи ћу само то да садашња Русија није ни она Русија од пре Октобарске револуције нити она каква је била у совјетска, па ни у Јељцинова времена. То је нова земља, добрим делом опорављена од тешких рана недавне прошлости, земља са новом генерацијом, новим схватањима и новим навикама и -пре свега- са огромним природним и интелектуалним ресурсима и могућностима. У свему томе има много доброг али и доста лошег, од чега је нешто „увезено” са запада, а нешто наслеђено из прошлости. Корупција, тероризам на Северном Кавказу и демографски проблеми представљају, према аналитичарима, најактуелније проблеме који траже ургентна решења. Подсетићу да је председник Дмитриј Медведев недавно у једном говору велику пажњу посветио бризи о деци и омладини, борби против корупције и наркоманије, очувању јавног реда и мира, јачању демократије и усавршавању политичког система. Рекао је да осим њега и

премијера Путина, који сада доминирају политичком сценом, има људи који у будућности могу успешно да их замене и да су они сада у парламенту или другим институцијама. Подсетио бих такође на једну недавно изјаву Владимира Путина у којој је рекао да ће Русија постати земља у којој ће се комфорно и достојанствено живети. Верујте ми на реч, додао је Путин. Таква, истински демократска, просперитетна и слободна Русија, потребна је како људима који у њој живе, тако и читавом цивилизованом свету који се без највеће земље не може ни замислити ни прихватити.

Навешћу још један кратак цитат Владимира Владимировича: распад Совјетског Савеза била је највећа геостратешка трагедија 20. века. Онај ко не жали за разбијањем Совјетског Савеза нема срца, а онај ко сматра да се тај савез у истом облику може обновити- нема довољно памети.

И тако, без Совјетског Савеза живимо већ (или тек) двадесет година. То више није исти свет, као што ни Русија није ни она пре Октобарске револуције ни за време социјализма. Политичка карта Европе па и света је драстично промењена. Неке државе су нестале, рођене су нове. Кина је прерасла у нову економску па самим тим и војну и политичку силу. Бразил и Индија такође. Једина велесила која је промовисана после распада Совјетског Савеза више није једина и мора, или би бар требало, да размишља о новим реалностима.

Да ли је после распада Совјетског Савеза („империје зла“) и пропасти комунизма, свет постао бољи? Да ли је свет постао безбеднији, хуманији, богатији и толерантнији после нестанка те „империје зла“? Нисам у то сигуран, не бар из перспективе земље и народа из кога потичем. Систем вредности је из основа поремећен а у међународним пословима право снаге још увек доминира над снагом права. Двоструки и троструки стандарди примењују се на сваком кораку. Постоје интереси и само интереси. Истина и правда мало кога интересују. Биће нам свима лакше ако макар то јавно кажемо и прихватимо као реалност коју нажалост не можемо да изменимо.

Ово није сејање дефетизма и незнања, већ реална слика коју свакодневно гледамо у пракси међународних односа, а многе земље и народи у соптвеном дворишту- на улици, у јавном и друштвеном животу. Констатација познатог совјетског писца Горког: „човек- то звучи гордо“ изречена у некаквом патриотском заносу, могла би се данас променити у крилатицу: „човек, то звучи подло“.

Две деценије без Совјетског Савеза

Пише: Ђорђе Милошевић
недеља, 16 јануар 2011 16:10

Са „империјом зла” није нестало зло које се као авет мота свугде по свету и чије извориште није на територији Русије.